

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 8. toukokuuta 2019
(OR. en)

8808/19

AUDIO 71
DIGIT 88

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Ed. asiak. nro:	8769/19
Asia:	Disinformaation torjunnasta EU-kansalaisten tiedotusvälineitä kohtaan tunteen luottamuksen palauttamiseen – Periaatekeskustelu (Neuvoston työjärjestyksen 8 artiklan 2 kohdan mukainen julkinen keskustelu) [puheenjohtajavaltion ehdotuksesta]

Puheenjohtajavaltio on audiovisuaalialan työryhmää kuultuaan laatinut liitteenä olevan tausta-asiakirjan koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston istunnossa 22. ja 23. toukokuuta 2019 käytävää periaatekeskustelua varten.

**Disinformaation torjunnasta EU-kansalaisten tiedotusvälineitä kohtaan tunteman
luottamuksen palauttamiseen**

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja

Disinformaation torjunta on yksi Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Romanian tärkeistä prioriteeteista. Aihetta on käsitelty useissa neuvoston kokoonpanoissa (yleisten asioiden neuvosto, ulkoasiainneuvosto, oikeus- ja sisäasioiden neuvosto), jotta pystyttäisiin määrittämään kiireellinen ja koordinoitu vastaus uusiin haasteisiin erityisesti Euroopan parlamentin vaalien yhteydessä. Nämä vaalit ovat tuoneet esiin tarpeen varmistaa EU:n demokraattisten prosessien ja arvojen koskemattomuus.

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvostolla on keskeinen rooli paitsi siinä, että disinformaation torjumiseen löydetään audiovisuaalialan ratkaisuja, myös siinä, että laadukkaat audiovisuaaliset mediapalvelut sekä moniarvoisen ja luotettavan tiedon saanti varmistetaan EU:n kansalaisille, jotta heidän luottamuksensa tiedotusvälineisiin palautuisi. Tämä neuvoston kokoonpano voi näin ollen antaa merkittävän panoksen disinformaatiosta saatuja kokemuksia käsittelevään raporttiin, joka puheenjohtajavaltion on määrä laatia yhteistyössä komission ja korkean edustajan kanssa Eurooppa-neuvoston kesäkuussa pidettävää kokousta silmällä pitäen.

Kokouksessa, joka pidettiin edellisen puheenjohtajavaltion Itävallan puheenjohtajakaudella 27. marraskuuta 2018, audiovisuaalialan ministereillä oli ensimmäinen tilaisuus keskustella verkossa leviävän disinformaation torjunnasta. Tämän jälkeen EU:n tasolla on toteutettu merkittäviä toimia.

Eurooppa-neuvosto pyysi päätelmissään 28. kesäkuuta 2018 komissiota ja korkeaa edustajaa esittämään erityisiä ehdotuksia EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden koordinoiduksi lähestymistavaksi disinformaation haasteeseen vastaamiseksi. Vastauksena tähän pyyntöön joulukuussa 2018 julkaistiin *disinformaation torjuntaa koskeva toimintasuunnitelma*, jossa esitetyt keskeiset toimet disinformaation torjumiseksi perustuvat neljään pilariin: parannetaan havaitsemista ja analysointia; vahvistetaan koordinoituja ja yhteisiä toimia; mobilisoidaan yksityinen sektori eli verkkoalustat ja toimialajärjestöt sekä lisätään tietoisuutta ja parannetaan yhteiskuntien selviytymiskykyä.

Nyt kun koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston istunto osuu Euroopan parlamentin vaalien ensimmäiselle päivälle, on tärkeää tarkastella saavutettuja tuloksia ja kartoittaa samalla, millaisia toimia tulevaisuudessa olisi syytä toteuttaa.

- Alan toimijoiden mobilisoiminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta päästään nopeisiin ja tehokkaisiin ratkaisuihin disinformaation torjumiseksi. Disinformaatiota koskevien käytännesääntöjen allekirjoittajien (Google, Facebook, Twitter) ensimmäiset raportit osoittavat, että asiassa on edistytty. Komission mukaan näiltä yrityksiltä huomattavia edistysaskeleita ovat jo se, että vähennetään mahdollisuuksia hyötyä disinformaation tarjoamisesta rahallisesti, torjutaan ilkeävaltaisia botteja, merkitään poliittinen mainonta ja toteutetaan aloitteita medialukutaidon edistämiseksi. Lisätoimia tarvitaan kuitenkin useilla aloilla, kuten valetilien menetelmien ja datajoukkojen jakamisessa, mikä mahdollistaisi kolmannen osapuolen asiantuntijoiden ja faktantarkastajien riippumattomat tarkastukset.

Eurooppa-neuvosto kehotti 21. ja 22. maaliskuuta 2019 antamissaan päätelmissä verkkoalustoja ja verkkoyhteisöjä panemaan käytännesäännöt kaikilta osin täytäntöön ja varmistamaan tiukempien vastuullisuus- ja avoimuusnormien noudattamisen.

Seuraavana toimenaan komissio toteuttaa vuoden 2019 loppuun mennessä audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmän (ERGA) avustamana kattavan arvioinnin käytännesääntöjen ensimmäisen 12 kuukauden soveltamisjakson päätteeksi. Tämän tuloksena saatetaan ehdottaa lisätoimia, joista osa voi olla luonteeltaan lainsäädännöllisiä.

- Akateemiset tutkijat ja riippumattomat faktantarkastajat ovat keskeisessä asemassa paitsi tiedottamisessa myös siinä, että disinformaatiota ylläpitävistä mekanismeista saadaan selkeämpi käsitys. Parhaillaan ollaan perustamassa eurooppalaista faktantarkistajien verkostoa, jota ehdotetaan sekä disinformaation torjuntaa verkossa koskevassa tiedonannossa että disinformaation torjuntaa koskevassa toimintasuunnitelmassa.

Ensimmäisenä toimenä on käynnistetty seurantakeskus SOMA (Social Observatory for Disinformation and Social Media Analysis) yhteistyössä muiden tutkimus- ja kehityshankkeiden kanssa (Eunomia, SocialTruth, Provenance ja WeVerify). SOMA tukee faktantarkistajia disinformaation vastaisessa työssä tarjoamalla heille hyödyllisen infrastruktuurin ja tuomalla heidät yhteen, jotta he voivat tehdä yhteistyötä yksittäisissä tehtävissä. SOMAa on myös tarkoitus käyttää prototyypinä kansallisten disinformaation tutkimuskeskusten konseptille. Tällaisten keskusten tulisi yhdistää monialaiset kansallisen tason toimet, erityisesti faktantarkistus sekä disinformaation akateeminen tutkimus.

Toisena toimenä on disinformaatiota koskevan suojatun eurooppalaisen verkkoalustan käyttöönotto. Kyseinen alusta kokoaa yhteen monialaisia tiimejä ja mahdollistaa rajatylittävän datankeruun sekä tarjoaa analyysivälineitä ja pääsyn EU:n laajuiseen dataan. Tälle verkkoalustalle on tarkoitus myöntää 2,5 miljoonan euron alkurahoitus *Verkkojen Eurooppa* -välineestä, ja sitä koskevan ehdotuspyynnön on määrä käynnistyä syyskuuhun 2019 mennessä. Jäsenvaltioita kehoitetaan tukemaan tällaisten kansallisten monialaisten tiimien perustamista, mikä tarjoaa erityistietoa paikallisesta tietoympäristöstä. Siksi on tärkeää testata jäsenvaltioiden sitoutumisastetta ja niiden halukkuutta osallistua tähän hankkeeseen, jonka avulla luodaan verkossa leviävän disinformaation torjumiseen kykenevä riippumaton eurooppalainen yhteisö.

- Toinen tärkeä EU:n tason tekijä on medialukutaidon vahvistaminen, joka on olennaisen tärkeää, jotta kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia lisättäisiin ja heille annettaisiin mahdollisuus tehdä tietoon perustuvia päätöksiä digiaikana, mikä edistää demokraattisen yhteiskunnan asianmukaista toimintaa.

Tarkistettu *audiovisuaalisia mediapalveluja* koskeva direktiivi on tässä suhteessa olennainen merkkipaalu. Siinä otetaan ensimmäistä kertaa käyttöön jäsenvaltioita koskeva oikeudellinen velvoite edistää medialukutaitoa ja toteuttaa toimenpiteitä sen kehittämiseksi. Kun otetaan lisäksi huomioon, että videonjakoalustoilla on keskeisen rooli audiovisuaalisen sisällön saataville asettamisessa, uudella direktiivillä tällaiset alustat myös velvoitetaan tarjoamaan tehokkaita toimenpiteitä ja välineitä medialukutaitoa varten ja lisäämään käyttäjien tietoisuutta niistä. Jäsenvaltioilla on 19. syyskuuta 2020 asti aikaa ilmoittaa toimenpiteistä, joita ne ovat toteuttaneet saattaakseen direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään.

Yhteyskomitealla on tärkeä rooli direktiivin täytäntöönpanossa, ja sitä kuullaan määritettäessä ohjeita siitä, mitä kuuluu niiden kertomusten piiriin, jotka jäsenvaltioiden on määrä antaa komissiolle. Medialukutaitoa käsittelevällä asiantuntijaryhmällä on myös huomattava rooli medialukutaitoon liittyvien parhaiden käytäntöjen löytämisessä, dokumentoimisessa ja laajentamisessa, synergioiden kartoittamisessa eri EU:n politiikanalojen ja medialukutaitoaloitteiden välillä sekä neuvonnan antamisessa ja aloitteiden koordinoinnissa vastauksena verkossa leviävän disinformaation haasteeseen.

On tärkeää tarkastella, kuinka komissio voi edelleen helpottaa täytäntöönpanoprosessia sekä medialukutaitoviikon – jonka järjestäminen ensimmäistä kertaa tämän vuoden maaliskuussa oli kiistaton menestys – kaltaisten eurooppalaisten aloitteiden jatkumista.

- Laadukas journalismi, tiedotusvälineiden vapaus ja moniarvoisuus ovat nykyisen Euroopan audiovisuaalisen toimintaympäristön kulmakiviä. Seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen (2021-2027) kuuluvat komission ehdotukset *Luova Eurooppa* - ja *Horisontti Eurooppa* -puiteohjelmiksi sisältävät erityisiä määrärahoja. Niillä on tarkoitus tukea uusia välineitä verkossa leviävän disinformaation torjumiseen sekä journalististen standardien ja käyttäjien tuottaman sisällön roolin parempaan ymmärtämiseen ja vaalia laadukasta journalismia, tiedotusvälineiden vapautta, moniarvoisuutta ja medialukutaitoa. Samalla Euroopan komissio ja Euroopan parlamentti tukevat myös tiedotusvälineiden vapauteen ja moniarvoisuuteen liittyviä riippumattomia hankkeita.

Ministereitä pyydetään edellä esitetyn perusteella pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

1. Miten ministerit arvioivat Euroopan parlamentin vaalien ensimmäisenä päivänä toimia, jotka EU:n tasolla on tähän mennessä toteutettu disinformaation torjumiseksi ja tiedotusvälineiden laadun ja moniarvoisuuden varmistamiseksi EU-kansalaisten edun mukaisesti?
2. Miten jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välistä koordinoitua lähestymistapaa olisi tehostettava nykyisten haasteiden ratkaisemiseksi? Olisiko Euroopan audiovisuaali- ja mediapolitiikkaa vahvistettava, ja jos olisi, mihin siinä olisi keskityttävä, jotta EU-kansalaisten luottamus tiedotusvälineisiin saataisiin palautettua?

Jotta kaikilla olisi mahdollisuus puheenvuoroon käytettävissä olevan ajan puitteissa, puheenjohtajavaltio pyytää osallistujia rajoittamaan puheenvuorojensa keston kolmeen minuuttiin.